

Intel·ligible

«L'estratègia no-violenta no és utilitzar només la via electoral i d'ocupació d'institucions fins a demostrar si l'estat es digna escoltar-nos»

Quan Puigdemont va matisar l'estratègia de la confrontació amb l'adjectiu intel·ligent, Aragonès va respondre amb el diàleg intel·ligent. Després de l'aparició del llibre de Junqueras i Rovira que significa un autèntic DAFO de debilitats amenaces, fortaleses i oportunitats per a la independència, estem avançant en la intel·ligència, aplicable obligatòriament a qualsevol de les variants estratègiques del conflicte amb l'estat. Però no només. Estem avançant en la intel·ligibilitat d'aquestes. Sense que la població, el màxim de la població, no entengui que se'ls està proposant i el perquè, ens trobarem en fals.

El llibre dels dirigents d'Esquerra dedica dos capítols a valorar allò on resideix la nostra força i on hem d'aprendre dels punts dèbils. I després s'endinsa en un manual, que jo titllaria de clàssic, sobre els reptes que qualsevol estratègia destinada a l'hegemonia política sòlida i imbatible necessita assolir. I començant, seguint a Gramsci, per l'hegemonia ideològica, la cultural i la social. I feina n'hi ha.

La llunyania d'aquesta hegemonia es constata amb el paper predominant dels mitjans de comunicació hostils al procés, el paper que els grans sindicats només van tenir mobilitzant-se tèbiament, i ara també, davant la repressió; amb la gran patronal que estava al costat dels del 155. I la petita patronal i les Cambres que van quedar mudes després d'haver estat presents, com a mínim, en la fase de demanda del dret a decidir; amb la força de les entitats que no va ser aprofitada; i amb el paper que s'havia promès que farien els ajuntaments i que va quedar difós.

En el tercer capítol s'aborden les tasques per maximitzar les forces i corregir les febleses: ser més, una majoria inapel·lable i continuada; un independentisme plural i transversal; amb lluites compartides per sumar i guanyar; amb l'autodeterminació al centre de l'agenda; governar i governar bé; bastir aliances per avançar; fugir del qual pitjor millor, sobretot quan la correlació no és favorable; internacionalitzar l'economia; i diplomàcia en tots els fronts.

En el llibre hi ha un programa autènticament èpic, heroic, de lideratge de totes les institucions i entitats culturals, socials i econòmiques del país. I això és un dels eixos d'una estratègia no-violenta de conflicte amb un règim o un estat. La creació d'alternatives en tots els camps o d'ocupació dels espais de poder civil que es pugui. Seguint la recomanació del llibre a esmenar em permeto apuntar alguns suggeriments.

Hi ha un segon eix de l'estratègia no-violenta, sistemàticament oblidat, també en aquest llibre, que és el de la no cooperació. Una estratègia de grans possibilitats perquè no té perjudicis per qui la practica, perquè fent ús de la seva llibertat com a consumidor o usuari opta per aquelles ofertes que s'alineen o no són antagòniques amb un projecte emancipador nacionalment i social. I per engegar això de forma persistent, no cal esperar a saber si les altres vies del diàleg o de la confrontació final seran d'èxit.

El llibre continua plantejant-se una falsa dicotomia entre pactar el referèndum o fer desobediència civil. Pactar s'aconseguirà abans si la força social acumulada, l'ocupació de poder real és evident i el debilitament del règim i/o de l'estat és notable. O si es té tanta força que es pot repetir el referèndum, ara amb condicions perquè sigui reconegut internacionalment i per a defensar-lo amb tots els pilars del contrapoder ben establerts, el pacte igualment vindrà a posteriori. Així que la demanda de diàleg i negociació forma part de l'abc de qualsevol lluita no violenta en tot moment.

Ara bé, la desobediència civil no cal esperar-la aplicar en un nou gran dia, a condició que estigui clar que qui desobeeix és la ciutadania a títol personal. Posem per cas, el d'uns milers de ciutadans catalans, que assumint-ne totes les conseqüències, es decidissin a fer una objecció fiscal, ni que fos parcial com la que han practicat durant anys els antimilitaristes, restant-se de la declaració la part proporcional destinada a l'exèrcit, la policia, la justícia i la monarquia.

Sempre que l'acció estigui emmarcada en una visió general de l'estratègia. Practicar pseudodesobediències simbòliques des de les institucions, no pactades i fetes a títol individual, sense acceptar-ne les conseqüències, però en canvi endossant-ne les conseqüències a altres càrrecs o a la mateixa institució, no té res de desobediència civil emmarcada en una estratègia de confrontació intel·ligent. Pot ser contraproduent.

Però, insisteixo alhora, que l'estratègia no violenta no és utilitzar només la via electoral i d'ocupació d'institucions fins a demostrar si l'estat es digna escoltar-nos. Sempre que hi hagués un comandament compartit es poden determinar objectius parcials - manquen objectius parcials potencialment més assolibles- que articulin totes les formes de lluita des de les més clàssiques a la no cooperació i la desobediència civil voluntària.

En aquests moments, personalment, crec que el paquet monarquia i corrupció contraposat a les greus necessitats pressupostàries pròpies de la crisi postpandèmia, dóna un objectiu compatible per amples capes de població que van molt més enllà de l'independentisme i de Catalunya.

Per tant, tenim una diagnosi bastant aproximada d'allà on som, sabem que ningú ens estalviarà la feina heroica de cada dia de picar pedra. Faltaria, però, completar quins canals i mètodes complementaris, no dicotòmics i no antagònics en el tempo som capaços de fer intel·ligibles a les classes populars per encarrilar el seu enorme potencial, que en la mesura que no troba sortida acaba implosionant.